

esonyi muzsikaként az orgonára írt pasztorálok egész sora a tizenhatodik századtól kezdve mind napjainkig. (Freseobaldi, Bach, Franek, Reger, stb.) Corelli karácsonyi koncertjének zárótétele éppúgy pasztorál, mint Händel Messiásának a Krisztus születéséről szóló rész első tétele. Ebben a ritmusban komponálják a régi német mesterek a karácsonyi korálelőjátékokat, s ebben a ritmusban szólal meg Bach Karácsonyi oratóriumának Szimfóniája. (Ilyen lüktetésű eredeti formájában Gruber "Csendes éj, szentséges éj" kezdetű közismert karácsonyi dala is.)

De nemcsak az egyházi karirodalom és a hangszeres pasztorálzene szólaltatja meg ilyen bőkezűen a karácsony történetét. A karácsony muzsikájához a bölesódalokon túl szervesen hozzátartoznak a karácsonyi népdalok művészi feldolgozásai is. A Magyar népszokások dalainak vaskos kötetéből majdnem a fele karácsonyi ének, még akkor is, ha leszámítjuk a tulajdonképpen karácsonyhoz tartozó István és János-napi köszöntőket, valamint a kiskarácsonyi (újévi) dalsokrot. A német nép "quempas-énekek" néven tartja számon karácsonyi dalainak gazdag tárházát, melynek darabjait olyan szívesen éneklék évszázadok óta. A francia "noel"-ek is külön nagy csoportot alkotnak a francia népi eredetű dallamok világában. A csehek karácsonyi dallamai pedig szinte fél Európát bejárták. S ha ezeknek a daloknak gyermekkarra vagy nagy kórusokra, orgonára vagy zenekarra írt feldolgozásaira gondolunk, előttünk áll a zeneirodalom jókora területe, mely jelentős alkotórésze egyetemes zenekultúránknak.

Egy kérdés vetődhet fel bennünk. Vajon meddig egyházi jellegű egy karácsonyi ének, egy karácsonyi népdal, s mikor válik világivá? Vagy a pasztorál muzsikája meddig marad világi, s mikor lesz egyházi? Ezt a kérdést nehéz eldönteni, de talán nem is fontos. Örüljünk, hogy a zene birodalmában is ilyen gazdag anyag áll rendelkezésünkre, hogy az emberekhez közel vigye, megéreztesse karácsony tisztát, végtelen örömet.

Adjunk halát Istennek azért, hogy ezen a drága ünnepen gyermek és felnőtt, fiatal és öreg, magyar és minden más nemzetiségű felekezeti különbség nélkül együtt örülhet, muzsikálhat, énekelhet, mert megszületett minden ember Megváltója, az Úr-Jézus Krisztus!

Trajtler Gábor

Az ember Istentől születik, Krisztusban hal meg és a Szentlélekben kezd el élni.
J. Scheffler

1976-TÓL KEZDVE ÉVENTE HATSZOR JELENIK MEG AZ

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A lap előállításával kapcsolatos kiadások emelkedése mellett most a postai szállítási díjszabását emelték fel katasztrófális mértékben. Ennek kiegyensúlyozására határoztuk el ezt a lépést. A másik ok az egy személyből álló szerkesztőkiadó-mindenes munkaterhe, aki számára fizikai lehetetlenség volt az évi 10 szám időben való megjelentetése.

Az új beosztás szerint a páros hónapokban jelenik meg az ERŐS VÁR, tehát februárban, áprilisban, júniusban, stb. Így lehetővé válik egy realisabb megjelenési menetrend megvalósítása. Az 1976. februári szám még valószínűleg némi kétséssel jut el az olvasókhöz, de áprilistól kezdve már pontosabb lesz a megjelenés. Az előfizetés lejáratának a címszalagon látható dátumát azoknál az előfizetők-nél, akiknél a lejárat eddig páratlan hónapra (pl. november) esett, egy hónappal továbbvittük, tehát a példának említett novemberi lejáratból a decemberi számmal való lejárat lett.

FÁY FERENC

Nemcsak az új magyar költők egyik legkiemelkedőbb alakja, hanem hittestvérünk is. Volt iskolatársai jogos büszkeséggel emlegetik: meglátszik rajta, hogy a bonyhádi evangélikus gimnázium neveltje!

Fáy Ferenc 1921-ben született Pécelen. Ő is átélte a magyar emigrációs sors minden nyomorúságát. 1951 óta Torontóban él, öt gyermekét a magyar költők hagyományos szegénységével küzdve neveli.

Irodalmi méltatói szerint a magyar lírának azon a vonalán halad, amely Vajda Jánossal kezdődik, s Juhász Gyulán és József Attilán keresztül Fáy Ferencig ér el. Eddig öt verseskötete jelent meg: Jeremiás siralmi (1956), Az írást egyszer megtalálják (1959), Törlesztő ének (1963), Magamsírató (1968) és a legújabb, az Áradás (1972).

Fáy Ferenc, mint ember, halkszavú, versei azonban sokszor dübörögve hullanak az olvasó lelkére, hangos zúgással, mint a Niagara vízaradata; megrendítő-megdöbbenő sorok zeneként az új meglátások húrján.

Figyelemreméltó kritikát írt róla Wass Albert a Törlesztő ének megjelenése után. Ebből idézünk néhány részletet:

"Az emberi lélek iszonyatos és félelmetes mélységeiről időnként hírt adnak a költők. De csak nagyon kevesen. Csupán azok, akiket valami

ilyen vérfagyasztóan borzalmas lelki átélés során mélybe sodort az ár, mint a bűvárt, akinek derekáról leszakadt a biztosító kötél s úgy süllyed alá, tehetetlenül az emberszem-nem-látta mélységes tengerfenékre.

A költő, ha igazán költő, saját lelkét nyitja meg s onnan hozza fel a titkokat az emberi szemek elé. Féltve, gyöngéden és óvatosan teszi ezt, mert természetnél fogva szemérmes a költő. De olykor, nagyon ritkán, megesis, hogy valami szörnyűséges baleset feltépi a költő lelkét, belehásít, mint az orvos, vagy a gyilkos kése s a vér ömlik magától, feltartóztatatlanul és feketén, mint a halál. Ilyen költőt csinált Fáy Ferencből a történelem. Az élet természetes szeretetének kékeges magaslati és ugyanezen élet borzalmas eltorzulásának mélységei között vergődik.

Talán egy távoli, békés jövődő irodalmárai majd megcsóválják a fejüket egyes sorok olvasásakor, de mi tudjuk, hogy amit Fáy Ferenc fiatal szemei láttak, az a valóság szörnyűsége volt és szeme tükréből sem idő, sem új környezet, sem a halál maga nem lesz képes kitörölni azokat a rémségeket, amiket egy magát civilizálni nevező világ rászabadított Fáy Ferenc Magyarországra.

Sokan kérdezhetik: mi marad meg egy lírikus költőből, ha az ég kékségét, a virágok illatát, a madarak dalát, halálhörgésre, tömegsírok bűzére és pinceodúk penészes sötétjére cseréli fel lelkében az élet? A feleletet erre a kötet utolsó fejezete adja meg, az öt részből álló 'Jeremiás siralmi' befejező sorai:

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

"ERŐS VÁR"

"MIGHTY FORTRESS")

P. O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the

Hungarian Conference

of the Lutheran Church in America.

Issued monthly October to May,
bi-monthly in June/July and Aug./Sep.

No. 8. (181.) Vol. 41.

DECEMBER 1975

Subscription: \$3.00 a year.

Second-class postage paid
at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag,
kézirat, gyülekezeti hír, úgyszin-
tén a lappal kapcsolatos minden
levelezés, előfizetés és adomány
erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OHIO 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja
egy évre csak 3 dollár. Szívesked-
jenek a lejárt előfizetéseket kése-
delem nélkül beküldeni a fenti
címmre.

Be nem jelentett címváltozás esetén
a posta a kézbesíthetetlen újságot
megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig
külön portót kell fizetnie. Erre a költ-
ségre különösen nem előfizetők, kése-
delmező előfizetők, vagy többéves hát-
ralékbán lévők esetében nehéz fedezet-
tet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy min-
den esetben pontosan adják meg címü-
ket a "Zip Code" szám feltüntetésé-
vel együtt! Az újságot "Zip Code"
szám nélkül nem kézbesíti a posta.
Címközlésnél tüntessék fel az utca
megjelölését is; pl. St., Rd., Ave.
Ugyanis egyes postai zónákban azonos
névű utcákat csak így lehet megkülön-
böztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

S bár arat

*ítéleled Sionban, lent a mélyben
mi mégis bízunk . . . Hűj Uram,
s add, hogy a szód ígéretében
élhessünk újra mink, neked
tetsző, testvéribb életet.*

Minden jel arra mutat, hogy eb-
ből a lélektörő vérmalomból rendre
egy dantei mélységeket járó nagy
magyar költő emelkedik ki."

Eddig szól az idézet Wass Albert
kritikájából. Hogy az ő jövődöle-
se valóság lehessen, ahhoz a mi biztató
támogatásunk is kell. Magyar lel-
künk és irodalomszeretetünk is erre
kötelez minket, de Istennek Szentlel-
ke is azt üzeni nekünk: "Amíg időnk
van, cselekedjünk jót mindenekkel,
kiváltképpen a mi hitünk cseledeivel
(hitestvéreinkkel)" (Gal 6:10). Itt az
ideje, hogy mi evangélikusok is szá-
montartsuk és megfelelő elismerés-
ben részesítsük saját értékeinket.

Az Irodalmi Újságban jelent meg
Kabdebő Tamás méltatása a Ma-
gamsírató c. kötetről. Az *Erős Vár*
korlátozott terjedelme ennél sem en-
gedi meg, hogy a kritikát teljes egé-
szében leközöljük. Ízelítőként eny-
nyit:

"Van egy út, amely a váli erdőből
indul el, réteken víz keresztül, ahol
kazlak hevernek tikkatag kővéren,
majd az országból kikanyarodva, el-
ér Párizsig is, ahol paplanos ködök-
be búvik az Eiffel-torony, s aztán,
látszólag, áthidalja az óceánt, s
három évtizedet, hogy Torontóból is
ráláthat az ember, hajnalzöld út ez,
s voltaképpen visszakanyarodik Pé-
cel felé, ahonnan, egy fa tetejéről, az
isaszegi dombokat is látni.

. . . a szünesztetikus érzékelés szó-
termő örömeiben alkotott szavak új,
sajátos módon s mégis ismerősen fe-
jezik ki a természeti kép, s a szemlélt
hangulatának egységét. Fáy Ferenc
versei elsősorban ezt a hangulat-har-
móniát közvetítik. Ez extra-dimen-
ziót nyer, a szavak mintegy meggaz-
dagodnak és további jelentéskörökre
utalnak, ha (hogy fáyi szavakkal él-
jek) fényzománcú magját az otthoni
dinnénynek, időben és térben elvá-
lasztva csak saját agyának képernyő-
jén láthatja az ember.

Fáy par excellence költő, és első-
sorban málnaízű évei, májszínű ha-
lászai, mézfehér és kalóz ködei, duz-
dadt tőgyű fellegei, hajnal-friss szá-
vai révén az, melyeknek aprólékos
mü gonddal való alkalmazását, be-
épülését a vers formai és tartalmi
kontextusában, tanítani lehetne, sőt
kellene.

Ám a forma csak szolgál. A költő
fölfedez egy igazságot a mai ember
sorsával kapcsolatosan, s ezt specifi-
kus esetben, a határon át menekülő
ember érzésvetületeként a "fémhi-
deg halál" kifejezéssel közvetíti. A
jelzést értjük, s ennek lényege, már
nem az, hogy egy művészi szerkezet-
tel találkozunk egy versben, hanem
az, hogy új neven nevezi a mindnyá-
junkra leskelődőt.

Az ő költészetében aligha be-
szélhetünk témabővülésről, vagy ed-
dig ismeretlen területek meghódí-
tásáról, mely külsőleg jelezne egy fej-
lődési vonalat. Nála belső elmélyü-
lésről van szó, mintha, dantei ha-
sonlattal, egyazon régió, a Purga-
torium magaslatain kapaszkodnánk
fölfelé, s ennek során egyre mélyeb-
ben vésődnek belénk sorsunk tudata.
A tájék mindég és mindenünnen
nézve Magyarország, amelyről a költ-
ő is, mi is tudjuk, hogy — miként
Fáy Istene — "úgy él bennünk, hogy
nincs velünk soha".

Eddig Kabdebő lenyűgöző kriti-
kája Fáy Ferencről.

A torontói remete több évtizedes
elzárkózás után, barátai unszolásá-
ra, végre megjelent a magyar közön-
ség előtt. Először Torontóban egy
éve, majd novemberben Los An-
gelesben. Mindkét irodalmi estnek
óriási sikere volt. Mint *Székely Mol-
nár Imre* írta: "Fáy, az embert és a
költőt . . . a magyarság . . . dajkáló
szeretete ölelte magához".

Most pedig Clevelandba várjuk
Fáy Ferencet, hogy bennünket is el-
bűvöljön ez a nagy magyar költő. A
clevelandi bemutatkozás egészen
bizonyosan nagy élménye lesz a költ-
őnek és a közönségnek egyaránt.

* * *

FÁY FERENC KÖLTŐI ESTJE
MÁRCIUS 13-ÁN, SZOMBATON
ESTE 7 ÓRAKOR LESZ A NYU-
GAT-CLEVELANDI EVANGÉLI-
KUS EGYHÁZ NAGYTERMÉBEN.
Az est részletes műsora e sorok írásá-
kor még nem ismeretes, de annyit
már tudunk, hogy a költőt *Kere-
csendi Kiss Márton* mutatja be a
hallgatóságnak. Előadás után a
közönségnek alkalma lesz a költővel
való találkozásra, miközben az egy-
ház asszonyai kávé, teát és süte-
ményt szolgálnak fel.

Másnap, március 14-én, vasárnap
délután a Bethlen teremben, a
clevelandi magyarság márciusi sza-
badság-ünnepélyén Fáy Ferenc
mondja az ünnepi beszédet. (ze)

Fáy Ferenc

1975

1 db lap